

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

התחדשות יהודית חינוך, הגות, אקטיביזם וביקורת - 63721

תאריך עדכון אחרון 10-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך יהודי

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יואל שפיץ

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yoel.spitz@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

גב עדן ויזלמן,
מר יואל שפיץ

תאור כללי של הקורס:

הקורס יפגיש את הסטודנטיות והסטודנטים עם דמויות של מחנכות ומחנכים בני זמננו ש"לכדו" את ההיקף השלם של חינוך, הגות ואקטיביזם. נבקש להתחקות אחר הקשר בין ההגות לבין העשייה בשדה; ולהבין באמצעותם את האתגרים וההתמודדויות הכרוכות באתגר ההתחדשות היהודית במפנה המאות ה-20 וה-21.
בד בבד נבקש לדון בשאלה כיצד מושפעת הפדגוגיה המעשית מן התובנות התיאורטיות.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של הקורס סטודנטים וסטודנטיות יהיו מסוגלים לנתח את עולם ההתחדשות היהודית (בדגש על התחדשות החינוך היהודי) ולהבין את השורשים והנטיות של הזרמים הדומיננטיים בתוכו. בד בבד, הם ייקנו את היכולת 'לתרגם' הגות של התחדשות יהודית אל תוך השדה החינוכי והפדגוגי.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. 18.10.2023

התחדשות יהודית ואתגר התרגום - דגמים שונים.

2. 25.10.2023

חיים נחמן ביאליק: חזונו החברתי-תרבותי כמקור להתחדשות יהודית במרחב החילוני בישראל.

3. 1.11.2023

אליעזר שביד: הפילוסופיה הקיומית של שביד כבסיס לתפיסת היהדות כתרבות.

4. 8.11.2023

אליעזר שביד: תפילה וקהילה כמוקדים של התחדשות יהודית.

5. 15.11.2023

מרטין בובר והלל צייטלין: התחדשות יהודית, פעילות תרבותית, ותפיסה מיסטית.

-
6. 22.11.2023
הרב עדין שטיינזלץ: התחדשות יהודית מיסטית ומפעל הביאור.
 7. 29.11.2023
הרב עדין שטיינזלץ: התחדשות יהודית בפעילות ההרמונית.
 8. 6.12.2023
הרב שג"ר: פוסטמודרניזם והתחדשות יהודית.
 9. 13.12.2023
אוריה מבורך: יישומים חינוכיים של פוסטמודרניזם דתי.
 10. 20.12.2023
אילן גור זאב: התחדשות יהודית וחינוך ביקורתי.
 11. 27.12.2023
חביבה פדיה: התחדשות יהודית בין מיסטיקה לזהות מזרחית.
 12. 3.12.2023
הרב עובדיה יוסף: פסיקת הלכה והתחדשות יהודית
 13. 10.1.2024
הרבנית מלכה פיוטרקובסקי: התחדשות יהודית, פמיניזם והלכה.
 14. 17.1.2024
מפגש מסכם - חזרה קצרה על ההוגים השונים שנלמדו, עבודת עיבוד והשוואה עצמאית של הסטודנטים.

חומר חובה לקריאה:

יונתן כהן, "מחשבת ישראל לשם חינוך - האם המסורת היהודית ניתנת ל'תרגום'?", בתוך עיצוב ושיקום: אסופת מאמרים לזכרם של פרופ' עקיבא ארנסט סימון ופרופ' קרל פרנקנשטיין, צבי לם (עורך), מאגנס, ירושלים, 1996.

חנן אלכסנדר וארי בורשטיין, "מושג התרגום בפילוסופיה של החינוך", בתוך: שפות וספרויות בחינוך היהודי - מחקרים לכבודו של מיכאל רוזנק, יונתן כהן (עורך), 2006, ירושלים, מאגנס.

חיים נחמן ביאליק, יהושע חנא רבניצקי. "ספר האגדה: הקדמה". תל-אביב: דביר; תשמ"ז 1987.

ביאליק, ח"נ. (אין תאריך). הלכה ואגדה. [גרסה אלקטרונית]. פרויקט בן-יהודה. נדלה בתאריך 2023-09-02. <https://benyehuda.org/read/8585>

ביאליק, חיים נחמן. "על "אהל שם" ו"ענג שבת"". פרויקט בן-יהודה. אין תאריך. 2023-09-02. <https://benyehuda.org/read/8132>

שביד, אליעזר. "היהודי הבודד והיהדות", תל אביב: עם עובד, תשל"ד, עמ' 15-18.

שביד, אליעזר. "קיום חלקי של מצוות התורה", בתוך: "עד משבר: יהדות וציונות במדינה יהודית", ירושלים: ש' זק, תשכ"ט, עמ' 83-87.

יהודה עמיטל, "בין התחברות, מחויבות ונאמנות", 'דעות' 98, דצמבר 2001 (פורסם לראשונה ב-1999).

שביד, אליעזר. 'המיחלים לתפילה', מאזנים, לו, 6 (אייר תשל"ג), עמ' 397-402 [נדפס שנית בספר "אמונת עם ישראל ותרבותו"].

שביד, אליעזר. "סידור התפילה: פילוסופיה, שירה, מסתורין", תל אביב: ידיעות אחרונות, 2009, עמ' 19-31.

עוז דוד בלומן, "מחנך ההמונים: חינוך ודתיות בפועלו של הלל צייטלין". בתוך: הגות בחינוך היהודי יב 2021, עמ' 27-44.

עוז בלומן, "'דו-פרצופין' או 'שני עולמות'? מרטין בובר והלל צייטלין על אתיקה ומיסטיקה", דעת, 87 (2019), עמ' 537-588.

מנחם מענדל שניאורסאהן, קונטרס עניינה של תורת החסידות, ניו יורק: אוצר חסידים, תשכ"ו.

יהושע זקבך, בלב פתוח: שיחות בארבע עיניים עם הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ, ירושלים: קורן - מגיד, 2018. עמ' 72-81, 185-195.

יואל שפיץ, "'לְצַמֵּחַ מִתּוֹךְ הָאֵילָן הָעֵתִיק לֹא תִזְכֶּה וְלֹא סִטְיָה': מפעל הפרשנות של הרב עדין שטיינזלץ לאור מושג 'התרגום החינוכי'", עיונים בחינוך היהודי, טרם ראה אור.

יהודה ברנדס, "חינוך בעידן של ספק", דעות 83, אדר - ניסן תשע"ח, מרץ-אפריל 2018.

הרב שג"ר, "לוחות ושברי לוחות: הגות יהודית נוכח הפוסטמודרניזם", ידיעות ספרים, 2013: עמ' 71-83.

אוריה מבורך, "מה את מבקשת: ספר על אהבה וגוף", מגיד, 2020: עמ' 15-30.

אוריה מבורך, "פוסטמודרניזם טוב ליהודים", בתוך: השילוח 10, תמוז תשע"ח, יוני 2018.

יורם הרפז, "חותר לניידות מתמדת", הד החינוך, פד: 4 (פברואר 2010), עמ' 82-88.

-אילן גור-זאב, לקראת חינוך לגלותיות: רב-תרבותיות, פוסט קולוניאליזם וחינוך-שכנגד בעידן הפוסט מודרני, תל-אביב: רסלינג, 2004

חביבה פדיה. "מרחב ומקום - מסה על הלא-מודע התיאולוגי-פוליטי", הקיבוץ המאוחד, 2011

חביבה פדיה, "הליכה וטקסי גלות: ריטואלים של גירוש והבניית העצמי במרחבי אירופה וארץ ישראל", בתוך: חביבה פדיה ואפרים מאיר (עורכים), ספר רבקה – יהדות: סוגיות, פנים, קטעים, זהויות, באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב 2007, עמ' 73-147.

אבינועם, רוזנק. ההלכה כמחוללת שינוי: עיונים ביקורתיים בפילוסופיה של ההלכה. ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י.ל. מאגנס, האוניברסיטה העברית, 2009.

בנימין לאו. ממרן עד מרן: משנתו ההלכתית של הרב עובדיה יוסף. משכל. (2005). עמ' 202-223.

פיוטרקובסקי, מלכה. מהלכת בדרכה: אתגרי החיים במבט הלכתי-ערכי. משכל - הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד, 2014. עמ' 15-76.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 60 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 30 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות: